

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 2. De irregularitate proveniente ex defectu lenitatis, seu ex hominis
occisione vel mutilatione iusta &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Epitome 4. Decretalium 2. p. cap. 6. §. 8. num. 7.
Sequitur de speciebus Irregularitatis.

CAPVT II.

De Irregularitate proueniente ex defectu lenitatis, seu ex hominis occisione, vel mutilatione iusta 5c?

8
Tripliciter homo iusto occiditur.

Notandum Primò: Tripliciter hominem iuste occidi, Primò: ad sui, vel suorum necessariam defensionem. Secundò: in bello iusto. Tertio: in Iudicio.

Sub homicidio comprehenditur sola mutilatio.

Notandum Secundò: Quando agitur de irregularitate, nomine homicidij vel occisionis, comprehenditur etiam mutilatione, & nihil aliud, iuxta communem Doctorum sententiam. Vnde si alterum grauius vulneres, aut mancum reddas, sine tamen mutilatione, non incurres irregularitatem.

Occidens, vel mutilans ante baptismum non fit irregularis, vt nec mutilans ad iustam defensionem.

Notandum Tertio: Si occidas aut mutiles ante baptismum, non contrahes inde irregularitatem, sed solum, si post baptismum: nam Iura id solum exprimunt, Cap. *Si quis viduam*, d. 50. Idque merito: quia omnis culpa, omnique lenitatis defectus baptismum censetur ablui: Secus de bigamia, vt infra.

Notandum Quarto: Eum qui occidit, vel mutilauit alium ad sui necessariam tuitionem, excipi ab hac irregularitate: Clementina, *Si furiosus*, De homicidio. Circa tamen occisionem ex defensione sui, est

DVBIVM I.

Vtrum occidens inuasorem, si poterat fugam eua-
dere, fiat Irregularis?

9
Si fuga sit periculosa, si ignominiosa.

Respondeo: Si fuga sit illi periculosa, non fit irregularis, etiam si occidat inuasorem. Ita Couarr. 3. p. num. 4. Ratio est, quia defensio ibi censetur necessaria. Si autem non sit periculosa, sed solum ignominiosa, fiet irregularis, iuxta communem sententiam, quam tenet Couarr. supra, etsi dubitanter, & Nauarrus num. 211. Ratio est: quia in Clementina *De homicidio* solum excipitur is, qui aliter mortem vitare non potest, nisi occidendo vel mutilando inuasorem.

Verum probabile est, Laicum non fore irregularem in hoc euentu; si videlicet fuga ita sit ei ignominiosa, vt sub peccato mortifero non teneatur fugere. Insinuat Couarr. supra num. 6. Ratio patet partim ex dictis Dubio 3. partim ex dicendis infra.

DVBIVM II.

Vtrum is, qui in aliquo casu tenetur defendere
proximum, aut Rempub. incurrat Irregularitatem, si occiderit?

10
Opinio negans probatur.

Nauarrus num. 213. & quidam alij putant incurrere.

Sed verius videtur non incurrere, vt docet Couarr. 3. p. num. 5. citans Fortunium in legem *Ve vim, ff. de iustitia & iure*. Idem etiam tenent multi recentiores,

Probatur Primò: Quando quis iusto præcepto cogitur, non censetur homicidium voluntarium: at ob solum homicidium seu occisionem voluntariam incurritur irregularitas, iuxta communem sententiam. Nec obstat, quod Iudex, occidens fontem, fiat irregularis, cum tamen ad id iusto præcepto cogatur: nam illa occisio censetur voluntaria in sua causa; sponte enim suscepit officium Iudicis.

Secundò; Hæc Irregularitas incurreretur solum ob defectum lenitatis, cum omnis culpa abfit: sed qui præcepto coactus occidit in necessariam defensionem Reipublicæ, censetur satis lenis & mitis: ergo.

Tertio: Si Clericus accusat aliquem, quando ad id tenetur ad impediendum damnum proximi, vel Reipublicæ, non fit irregularis, etiam si mors inde sequatur, vt docet Caietanus 2. 2. q. 33. art. 7. Cuius ratio est, quia Canones non prohibent, quod Ius diuinum præcipit: ergo similiter neque fiet Irregularis, si Rempub. defendens aliquem interficiat.

Quartò: Nō est credibile Ecclesiam velle cuiquam esse tanto detrimento, quod Ius diuinum impleat: multi enim auerterentur ab huius præcepti impletionem timore tantæ pœnæ. Graue enim incommodum est, non posse ad sacros Ordines promoueri, neque in susceptis ministrare. Aliud est in Iudicibus, quia sponte hoc faciunt.

Dices, Clementinā, *Si furiosus*, excipitur solus is, qui mortem euadere non potest, nisi occidendo suum inuasorem: ergo qui pro necessaria defensione alterius occidit, fit irregularis.

Respondeo: In illa Clementina solum agitur de homicidio voluntario, quo quis occidit alterum non compulsus aliquo iusto præcepto, vel magnâ necessitate. Qui enim non voluntariè occidunt, nullo vnquam Iure fuerunt irregulares: vnde Clementina de illis non loquitur.

DVBIVM III.

Vtrum fiat Irregularis, qui pro necessaria
bonorum defensione alterum
occidit?

VG. Si fur res meas auferat, nec aliter eas possim tueri, aut recuperare, nisi eum occidendo. Communis ferè sententia est, fieri irregularem. Vide Nauarr. num. 211. Ratio ipsius est, quia hic Iure antiquo ante Clementem. V. erat irregularis; & in Clementina vnica de homicidio, non excipitur: ergo manet Ius antiquum in suo vigore. Si obijcias, Clericum & Laicum in hoc casu licitè posse occidere, & sine peccato, ac proinde non fieri irregularem: Respondet Negando Consequentiam: Nam ad irregularitatem non requiritur peccatum. Quidam propter hoc argumentum dicunt, Clericum non posse sic tueri sua bona

Nota tamen: Couarruuiam 3. par. num. 6. tenere, nunquam occisorem fieri irregularem ob defensionem bonorum suorum, vel vitæ alterius, quando iure naturæ potest inuasorem occidere, nempe, vim vi repellendo.

Ratio ipsius est, quia ob homicidium priuatum, id est, à priuato, non auctoritate publica commissum, non incurritur irregularitas, nisi sit peccatum

Obijctio

Solutio

11
Communi sententia affirmat.

12
Probabilis opinio negat.

peccatū: atqui, dū quis vim vi repellendo, à se vel bonis suis, vel à vitā bonisue alterius, aliū occidit, nō committit peccatū: ergo nec contrahit irregularitatem. Quam sententiā etiam tenet Fortunius, & alij quidam recentiores. Et confirmari potest ex Cap. *Significasti*, 2. de Homicidio, vbi Innocentius III. apertè insinuat non esse irregularem eum, qui vim vi repellendo cum moderamine inculpata tutelæ alium occidit.

Nec obstat Clementina, si furiosus, vbi hic casus non excipitur. Nam in illā Clementinā solum explicatur qui non sint irregulares; & inter ceteros ponit eum, qui pro necessaria defensione suæ vitæ occidit alterum. At videtur eadem ratio de illo, qui ob necessariam defensionem bonorum occidit, quia nempe Iure naturæ id ei licet, quando aliter illorum iacturam euadere non potest. Quod autem Nauarrus & alij dicunt hunc Iure antiquo fuisse irregularem, id probari non potest; eum id nunquam Iure sit expressum.

DVBIUM IV.

Virum sit Irregularis, qui parantem insidias occidit, praueniendo inuasionem?

13
Si occidas
praueni-
endo inua-
sionem, nō
sis irregu-
laris;

Respondeo; Si in tali constitutus sis periculo, vt, nisi prauenias, mortem non sis euasurus, non fies irregularis, etiamsi occidas: vt si vxor pugionem à marito sub cervicali positum inueniat, quo noctu sit interficienda, Vide Couarr. p. 3. num. 3. Idem dicendum de alijs similibus casibus. Ratio est, quia constitutus inter illas angustias censetur actu inuasus & constrictus. Si verò non sit tale periculum, non licet.

Irregulari-
tas ex bello
iniusto.

Circa homicidium in bello, Nota Primò: Si bellum sit iniustum, non solum omnes qui occidunt & mutilant, fieri irregulares, sed etiam omnes qui exhortantur ad prælium: Nam omnes, qui concurrunt, censentur vna causa. Ita Couarr. p. 2. §. 3. num. 2. Probat ex Capit. *Sicut dignum*, §. vltimo, de Homicidio, vbi id notant passim Doctores. Sed reuerà inde non sequitur: nam Pontifex solum decernit ibi vt irregulares sint omnes, qui consilium, auxilium, & fauorem præstiterint interfecioni sancti Thomæ Episcopi Cantuariensis: hinc tamen non licet inferre, omnes esse irregulares, qui interfunt bello iniusto. Vnde infra sententiam hanc limitabimus. Aduerte tamen, Si quis prior inuadatur ab hoste, nec valens aliter effugere, eum occidat, non fiet irregularis, etiamsi pugnetur ex parte iniustā.

14
Ex bello
iusto.

Nota Secundò: Si bellum sit iustum, omnes qui occidunt aut mutilant, sunt irregulares. Couarr. supra. Excipe tamen, nisi id faciant ad necessariam sui defensionem, vel patriam, vel alterius, præsertim quando tenentur defendere patriam vel proximum, (seipsum nemo tenetur defendere, licet ad sui defensionem ius habeat) iuxta supra dicta.

Quid si
milites ad
pugnam
adhorten-
tur.

Nota Tertio: Eos, qui non occidunt vel mutilant in bello iusto, quamuis hortentur ad pugnam, non fieri irregulares, etsi sint Clerici, suisque manibus pugnent. Vide Couarr. supra num. 2. Et Nauarr. num. 215. & 216. Imò etiamsi hortentur ipsos milites vt occidant hostem, non fiunt irregulares secutā occisione, nisi in particulari hortentur, vt hunc vel illum occidant; vt quidā

recentiores notarunt. Ratio est: Quia si Clerici pugnant, & exemplo suo incitantes milites ad pugnam & occidendum, non fiant irregulares, modò ipsi neminem occidant, vt communis sententia tenet: cur fiant irregulares qui verbo solo hortantur, eum hoc minus fit?

Dices, Prælatus, v. g. Episcopus, habens iurisdictionem temporalem, efficitur irregularis, si iubeat Iudicem, vel hortetur eum occidere: ergo similiter Clericus, si in bello hortetur ad occidendum.

Respondeo Negando Consequentiam: Quia in bello iusto solum sunt irregulares, qui propria manu occidunt, vel mutilant, vel in particulari iubent hunc aut illum interfici, non autem qui solum sunt causa consilio vel exhortatione generali. Circa Iudicia verò, Iura aliter statuerunt. Possunt tamen tales Prælati facere leges, quibus statuatur poena capitis: sic enim solum sunt causa remota, & vniuersalis occasio; quod non inducit irregularitatem.

DVBIUM V.

Quinam efficiantur Irregulares ex occisione iudiciaria?

Respondeo Primò: Iudex qui condemnat ad mortem vel mutilationem, vel conijcit in carcerem ita grauem, vt reus inde mortem incurrat. Patet ex Cap. *Clericus*: & Cap. *Sententiam*, Tit. *Ne clerici vel monachi*.

15
Quid de
Iudice.

Inquisitores tamen hæreticæ prauitatis non fiunt irregulares, cum tradunt hæreticos brachio sæculari. Couarr. tamen §. 5. num. 6. requirit, vt pro ipsis intercedant, ne poenā sanguinis afficiantur. Alij tamen dicunt id minimè esse necessariū.

Quid de
Inquisitore
hæreticos.

Prælatus Ecclesiasticus habens sub se iudicem sæcularem, potest hortari, & in communi præcipere, vt faciat iustitiam; non tamen in particulari, vt hunc vel illum interficiat, aut mutilet; alioquin fiet irregularis, iuxta communem sententiam.

Secundò: Fit irregularis Accusator, si mors, vel mutilatio reo inferatur. Vide Couarr. §. 5. num. 1. Clericus tamen accusans, si protestetur se non intendere iudiciū sanguinis, vel mortis, aut multilationis sententiā, non fiet irregularis: nempe si accuset aliquem, vel capiat, aut detineat, & iudici tradat pro damno sibi, rebusque suis illato; vt habetur Cap. 2. *De homicidio* in 6. Secus verò, si pro rebus alienis id faciat; tunc enim nihil iuaret protestatio, nisi in casu, quo obligaretur. Vide Couarr. §. 3. num. 3. Qui tamen accusat vel desert apud Inquisitores, non opus est vt protestetur: quia Inquisitores non ferunt sententiam sanguinis, sed tradunt brachio sæculari.

16
Quid de
Accusatore.

Dices Primò: Quid si accusem aliquem de crimine, quod non meretur mortem; iudex tamen suā malitiā morti adiudicet?

Respondeo: Non fies irregularis, quamuis non protestetur; quia non sequitur mors vi accusationis, sed iudicis crudelitate. Sic Couarr. §. 5. n. 3.

Dices Secundò: Quid si protestatio solum ore fiat, non mente: vtrum excuset ab irregularitate?

Nauar. cap. 27. num. 226. putat non excusare, quia Ius requirit veram protestationem, non fictam. Contrarium, & merito, tenet Couarr. §. 5.

num. 2.

num. 2. Nam illa proteſtatio, quoad actum externum, cuiusque circumſtantias externas, eſt vera proteſtatio, non ficta: Eccleſia autem tantum iudicat de externo.

17 De Aduo-
gato
Tertio: Aduocatus fit irregularis, ſi patrocinetur accuſatori in cauſa ſanguinis, Capit. *Aliquantos*, diſt. 51. Secus vero, ſi patrocinetur reo, etiamſi contingat accuſatorem, ob defectum probationis vel calumniam, pena talionis plecti: quod eſt contra Nauarrum num. 212. Sentit Couarruias §. 5, num. 7. Et ratio eſt, quia mere per accidens ſequitur mors accuſatoris, cum hic Aduocatus ſolum intendat defendere reum.

Proteſtatio nihil iuuat Aduocatum; nam hæc ſola eſt pro accuſatore, ne Clerici impediatur accuſare, quando id eſt neceſſarium ad repellendam iniuriam.

18 De Teſte.
Quarto, Teſtis fit irregularis, ſi ex ipſius teſtimonio ſequatur mors, vel mutilatio per Iudicem: nec excuſatur proteſtatione, quod non intendat Iudicium ſanguinis; quia id Iure non eſt expreſſum, niſi de accuſatore.

Probabile tamen eſt, teſtem excuſari in eo caſu, in quo tenetur in conſcientia teſtari, præſertim ſi proteſtationem adiungat, quamuis hæc etiam non videatur eſſe neceſſaria. Nam in ſimili caſu, quando videlicet obligatur defendere Rempublicam vel proximum, poſſet inuaſorem etiam occidere abſque irregularitatis nota, vt ſuperius dictum eſt.

19 De Nota-
rio,
Quinto: Notarius, qui ſententiã, vel dictat (etiam non ſcribat) aut recitat. Item qui ſciens aut prudens litteras ſcribit, quibus mors aut mutilatio præcipitur.

Vbi tamen ſemper aduertendum eſt, Vtrum cõſeatur moraliter ad mortem, vel mutilationem alterius concurrere: ſi enim non concurrat, non erit irregularis. Vide Nauarrum num. 212. Vnde probabile eſt, famulos Notariorum, qui ſententiam iudiciariam tranſcribunt, non fieri irregulares; quia non efficaciter cenſentur cooperari occiſioni; ſicuti famulus vſurarij ſcribens in libro rationem dati & accepti, non cooperatur ad vſuras, vt alibi dictum eſt. Secus de Notario, qui ſubſcribit, & auctoritatem tribuit Scripturæ. Nec obſtat Cap. *Aliquantos*, diſt. 51. Quia ſolum loquitur de Aduocatis, militibus, & curialibus, id eſt, officialibus curiæ, vt explicat Gloſſa, vbi non continentur famuli Notariorum.

20 De Mini-
ſtris Iuſti-
tia,
Sexto: Omnes Miniſtri Iuſtiæ, & alij qui efficaciter cenſentur ad mortem, vel mutilationem cooperari. Vide Nauar. cap. 27. num. 209. & ſeq. Qui vero non cenſentur cooperari, etiamſi interſint dum fertur ſententia, vel dum fit executio, non ſunt irregulares.

Si impetres
miciem
mortem,
Vnde inferitur Primò: Non eſſe eum irregularem, qui à Iudice impetrat, vt reus mitiore breuioreque morte afficiatur, verbi gratia, vt potius gladio feriat, quam lento cremetur igne: vel vt ſaccus pulueris applicetur cordi, ne diu crucietur igne. Ratio eſt, quia hic non cenſetur cooperari abſolute eius morti, aut iuuare Iudicem; ſicuti nec is, qui impetrat, vt reus, qui erat occidendus, ſolum mutiletur: Tum quia, ſi iſte reus iniuſte plecteretur, ad nullam teneris reſtitutionem, quod eſt ſignum quod ad eius mortem non ſis cooperatus, dum leuiorem mortem impetraſti; Tum denique, quia hæc irregularitas

contrahitur ex defectu lenitatis: atqui is qui ſic impetrat, habet perfectam Chriſtianam lenitatẽ. Adde, nullo Iure contrarium probari poſſe.

Inferitur Secundò: Idem probabile eſſe de ijs, qui vendunt funes, gladios, ligna, & alia huiusmodi, ſi paſſim omnibus vendant: quia probabile eſt, non cenſeri moraliter cooperari, niſi id faciant ob illum finem, idque externo ſigno prodant.

Si vendas
inſtrumenta
mortis.

DVBIVM VI.

Quis poſſit diſpenſare in hac irregularitate
proveniente ex defectu lenitatis.

Reſpondeo & Dico Primò: Episcopum non videri hæc poſſe diſpenſare, vt plerique Doctores affirmant. Ratio eſt, Quia ante Concilium Tridentinum non poterat, & per Concilium non eſt ei facta poteſtas, niſi in irregularitate orta ex delicto occulto: hæc autem ex delicto non oritur.

21
Quidam
negant Epi-
ſcopum
poſſe.

Nota tamen, non eſſe improbable, Episcopum poſſe in hac diſpenſare, vt docet Couarru. §. 3. in fine. Ratio eſt, Quia iſtud homicidium æquiparatur homicidio caſuali in Iure (id eſt, quod caſu factum eſt) in quo poteſt Episcopus diſpenſare. Vnde per quendam *Enchiridionem* colligimus, ſimili modo poſſe diſpenſari in iſto.

Probabili-
ter poteſt.

Dico Secundò: Omnes eos poſſe abſolute in hac irregularitate diſpenſare, qui habent priuilegium diſpenſandi generatim in omni irregularitate, exceptã homicidij voluntarij, mutilationis, bigamiæ, & defectus natalium. Ita Caietanus Verbo *Irregularitas*, in fine. Couarruias ſuprà §. 3. & inſinuat Nauarr. num. 240. Ratio eſt, Quia hæc irregularitas non eſt proprie ex homicidio. Nam homicidium eſt iniuſta occiſio, vt recte Nauarrus ſuprà. Hinc ſequitur, ſi Clericus in bello iuſto aliquem occideret, quamuis peccaret contra præceptum Iuris, non tamen committeret homicidium; quia non iniuſte occideret: ac proinde irregularitas eius poſſet per tale priuilegium tolli.

Habentes
priuilegiũ

CAPVT III.

De Irregularitate ex homicidio vo-
luntario proprie dicto.

Nota ex Couarruio parte 2. num. 2. homicidium dici *Voluntarium*, quod in ſe voluntum eſt, vel in cauſa proximã: vt ſi ſciens & volens propines ei venenum, vel traicias pectus aut caput. Quod autem præter intentionem euenit ex opere, dicitur *Caſuale*.

22
Homicidij
voluntarij
& caſualis
quid.

DVBIVM I.

Quando multi concurrunt ad vnus occiſionẽ,
quinam efficiantur irregulares?

Reſpondeo & Dico Primò: Omnes illos cenſeri irregulares, qui cum cæteris concurrunt, quamuis vnus tantum, & vnus manu occidatur. Ratio eſt, Quia omnes cenſentur vna cauſa moralis illius homicidij. Ita Couarr. 2. parte §. 2. num. 3. in Clementina, *ſi furioſus*; & alij paſſim.

23
Omnes qui
ad occiſio-
nem con-
currunt,
ſunt irre-
gulares.

Bbbb

NOTA